

Képzőművészettel a homo informatikus mentális jólétéért - művészetpedagógiai innováció a változó világban

Rozgonyi Emőke EKKE NTDI

Témavezetők: Prof. Dr. Pukánszky Béla DSc, egyetemi tanár, MTA doktora, EKKE NTDI vezetője

Dr. Kiss Virág ELTE egyetemi adjunktus

2024 május 03-05.

Az előadás tartalma

- A téma előzménye, kontextus
- Fogalmak, szakirodalmi beágyazottság
- Innovatív módszer – Testtérkép
- Tudásszerveződés konstruktivista modellje –
testtérkép módszer kapcsolata
- Pilot study
- Alkalmazott kutatás
- Összegzés - következmények

A téma előzménye - kontextus

Előzmények

Korunk
kiszámíthatatlan
gyors változása

Homo informatikus
elbizonytalanodása

2012 és 2020 NAT:
Személyiségfejlesztés –
Vizuális kultúrának nem célja a
művészképzés: Művészetre eszközként tekint
és nem célként „**Művészettel, mint eszközzel
történő nevelés**” - önismeret, önértékelés

Probléma

**Normatív serdülőkori
krízis** nehezített
körülmények között
zajlik

**Terhelt:
serdülőkori identifikációs**
folyamatok megoldása,
serdülők mentális állapota

A személyiségfejlődéshez
szükséges szociális közeget az
informatika kitágítja, azonban nem
helyettesíti

Megoldás

Helyi
kezdeményezések,
alternatív programok

Pedagógiai innováció az
átalakuló világban

**Testtérkép – művészeti
program - Önismerettel
kapcsolatos tudásszervezés
facilitálása**

Szakirodalmi háttér – Body map fogalma – személyes előzmény

Testtérkép – Body map módszer - testtérképezés innovatív művészeti módszertan - vizuális narratíva személyes történetről művészi eszközökkel - életnagyságú testképet reprezentáló, testet körülhatároló vonal válik „emlékdobozzá”

Magyarországon

2011 adaptáció anorexia nervosa kezelésére

Semmelweis Egyetem Gyermekklinika

Rozgonyi, Gyulavári, Klein, Pászthy, 2011

Testtérképezés folyamata - 40 órás strukturált alkotó folyamat

A képi és testi kifejezés egymást táplálják és inspirálják a kreatív folyamat során

Testtudati munka - Komplex művészeti eszközrendszer:

Mozgás - és táncterápiás elemek; Képzőművészetterápia;

Meseterápiás eszközök; Zeneterápiás eszközök; Playback színház technika; Relaxáció, meditáció

Szakirodalmi környezet

A TESTTÉRKÉPEZÉS ALKALMAZÁSA A KUTATÁSBAN - könyv áttekintést nyújt a testtérképezés innovatív, művészeti alapú kutatási módszeréről, és pillanatképet nyújt a területről

M. Boydell, K., Daw, A., Collins, S., Senior, K. és Smith, L. (2021, szerk.): *Applying body mapping in reserarch, An Arts-Based Method.*(1. kiadás) Routledge, New York

A testtérképezési technikának széles körű története során számtalan megközelítésben fogalmazódott meg az az elméleti keretrendszer, amely **segít megérteni a program önazonosságát támogató jelentőségét**. Több szakirodalom leírja, hogy a testtérképezés általában új és alternatív módja **az identitások feltárásának** (Griffin 2015; Meiring és Müller 2010)

„egy olyan egyedülálló megközelítésről, amely a vizuális művészeteket és a terápiás gyakorlatot ötvözi, hogy a résztvevőket biztonságos és támogató módon vezesse a **megtestesült élettapasztalataik művészi kommunikációjához**” (Orchard, 2017, old.: 2.)

„Nem tudtam, hogy a festészetten keresztül **lehet tudást szerezni.**” (Luckett & Bagelman, 2023)

„**Testtérképezés: A transzformáció egyedülálló eszköze**, lehetővé teszi, hogy vizuálisan elmeséljék korábbi tapasztalataikat, és felismerjék, hogy ezek valóban zenei tudásnak számítanak, ami szerves részét képezi az általános zenetanárként való identitásképzésüknek.” (Griffin, 2015)

„Néhány esetben a tanárjelölteknek **dekonstruálniuk** kellett korábbi zenei ismereteiket ahhoz, hogy a zenéről és a zeneoktatásról alkotott jelenlegi felfogásukat konceptualizálni tudják” (Griffin, 2015)

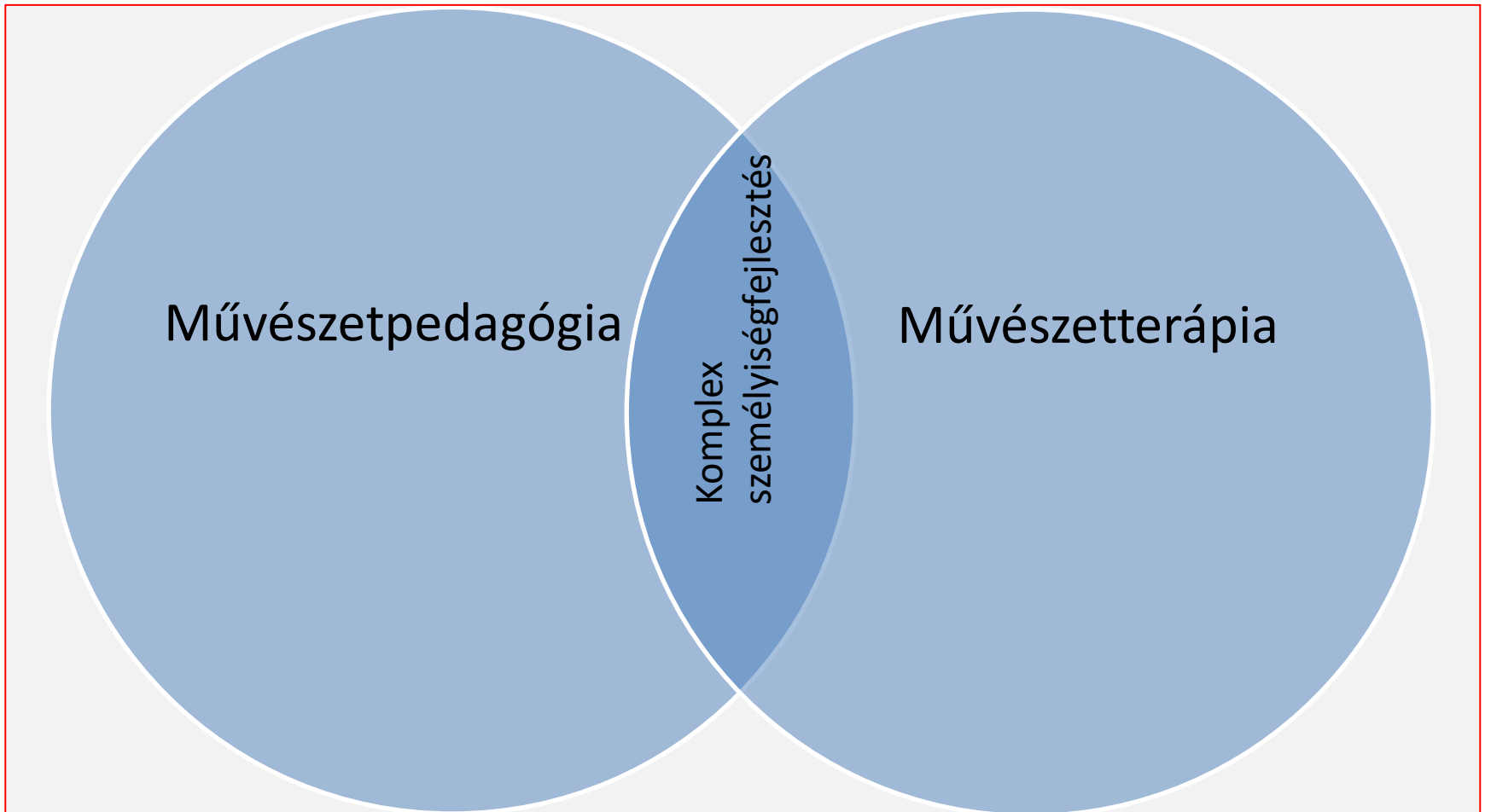
„A tanári identitás szerves részét képezi a tanárok szakmai fejlődésének, és meghatározza, hogyan kezelik a tartósan fennálló oktatási egyenlőtlenségeket és egyenlőtlenségeket. A tanárok önmagukkal, másokkal és a világgal való megtestesült kapcsolataik létfontosságú szerepet játszanak abban, ahogyan **a tanárok (de)konstruálják és (újra)tárgyalják szakmai identitásukat**” (Maddamsetti, 2023)

Kutatás kérdése

Lehet-e a „Testtérkép” elnevezésű, innovatív, komplex művészetterápiás módszertant úgy **átalakítani**, hogy a **közoktatásban** hatékonyan lehessen használni a **serdülőkori önismeret támogatására**, az általános **mentális jólét, szociális énhatékonyság, serdülőkori reziliencia** érdekében?

Elméleti megalapozás

Kutatás: Az énerősítés lehetőségeinek összehasonlítása a művészetterápia és a művészettel nevelés területén 14-18 éves korosztálynál –
Témavezető: Prof. Dr. Pukánszky Béla; Dr. Kiss Virág

Fogalomváltás

20. századi szakirodalom:

Énerő - *énintegritásból* adódó konzisztens énképben rejlő erősség
pl. *Buda Béla* a legnagyobb szocializáló erőként ragadja meg az énerőt, mint az **én önszervező aktivitását**, amely tizenéves korban kezd el kialakulni és ezzel indul meg a felnőtt identitásfejlődés (*Buda, 1986*)

21. századi szakirodalom:

Énhatékonyságként, rezilienciaként - az **adaptív megküzdéshez** szükséges jellemzőket, illetve gyakran használja a „*karaktarerősségek*” kifejezést (*Nagyné Hegedűs, 2017*)

Áthidaló kivételek pl., 2012-ben Staik által jegyzett tanulmány „*Én-erősségünk szerves része pszichoszociális-érzelmi és kulturális fejlődésünknek.*” (*Staik, 2012*)

Kutatási paradigmák – akciókutatás

Kutatási paradigmák – az akciókutatás jellemzően induktív jellegű, naturalista szemléletű, jelen kutatás mégis sajátosságai mentén *deduktív*nak mondható

metodológiai trianguláció - kutatási módszerek kiegészítő használata

Pozitivista - egy adott program adaptációja és hatásvizsgálata történik *statisztikai* adatelemzéssel

Naturalista - a *reflektív kérdések* mentén, illetve a *fókuszcsoportos interjú* mentén kvalitatív kutatás, bizonyos értelemben részvételi kutatás is történik

konvergens párhuzamos tervezés modell - szekvenciális tervezés típusa

Értelmező szekvenciális tervezés modellje (Sántha, 2013)

Kutatás ütemterve

Kiindulás

•**előzmény:** testtérekép innovatív művészeti módszerrel kapcsolatos empirikus tapasztalatok, NAT 2012,2020, művészetre eszközként tekint személyiségfejlesztéshez

Szakirodalmi áttekintés

•**szakirodalom:** az énerősítés lehetőségeinek összehasonlítása a művészetterápia és a művészettel nevelés területén; az énerősség és az énhatékonyság, szociális hatékonyság, reziliencia összefüggése; Testtéreképezés módszertanának és széleskörű használatának szisztematikus áttekintése

Kutatás Kérdése

•**kutatás kérdésfeltevése:** oktatási környezetre való adaptálás, kiterjesztés lehetősége

Pedagógiai keretek

•**Akció kutatás keretében - adaptáció** innovatív művészetpedagógiai módszerre (projekt hét, vagy tematikus tábor; etikai kódex; eszközrendszer átalakítása: Instrukciók jellege, célok meghatározása, projektet vezető személy definiálása)

Pilot

•**Pilot study;** értékelés, a programba bevont tanárok tapasztalatainak beépítése a projektbe, önkitöltős kérdőív korrekciója

Eljárás, adatvétele

•**Főkutatás:** keresztező eljárás, kényelmi mintavétel, alapsokaság korlátozott populáció, elemszám a legkisebb elégséges minta; önkitöltős kérdőív – kvantitatív: statisztikai elemzés, *qualitativ: reflektív kérdések szövegelemzés, utánkövetés fókuszcsoport - félig strukturált interjú; esetlegesen egyénfókuszú kutatás*

Adaptáció oktatási környezetre

Pilot – 2024. január 22-26.

Tudásszervezés konstruktivista modellje – Önismerettel kapcsolatos vizuálisan reflektált egyéni tudáskonstrukció

Pedagógiai keretrendszerre átalakítás: Neumayer Dóra; Rozgonyi Emőke; Dr Zsömbölyné Adrienn; Simon Hilda

Iskola: BMSZC Than Károly Ökoiskola

Tanulók: 5

Osztály: 9.-dik

Időtartam: 5 nap/25 óra

Részvétel önkéntes

Cél:

önismeret támogatása

serdülőkori identifikációs folyamatok támogatása

Önkitöltő kérdőív: Énhatékonyság, reziliencia

„Az énhatékonyság egy észlelt képesség, vélemény, döntés, ítélet az egyén saját képességeiről arra vonatkozóan, hogy egy cselekedetet végre tud-e hajtani, egy célt el tud-e érni,, (Bandura, 2012)

Tudásszerveződés

Konstruktivizmus modellje – a tudás nem egy közvetítődési folyamatban lesz a megismerő ember sajátja, hanem azt *maga hozza létre, konstruálja.*” (Nahalka, 2002, old.: 81.)

- **Testtérkép** - *a személy önmagával kapcsolatos korábbi tudásanyagából maga konstruálja a képet, a maga által kiválasztott szimbolikus elemekből*
- **Testtérkép** egy olyan módszer, amely alkalmas az *egyén sajátosságainak felfedezésére, integrálására*
- **Adaptív tanításemeléthez** illeszkedik, verbális képességektől függetlenül használható

Testhatárok, énhatárok, testkontúr, konténerre önmagának

Múlt, jövő, kapcsolat a környezettel, fontos helyszínekkel, személyes történetek, pl.: bőrön

Másoktól megkülönböztethető létezés

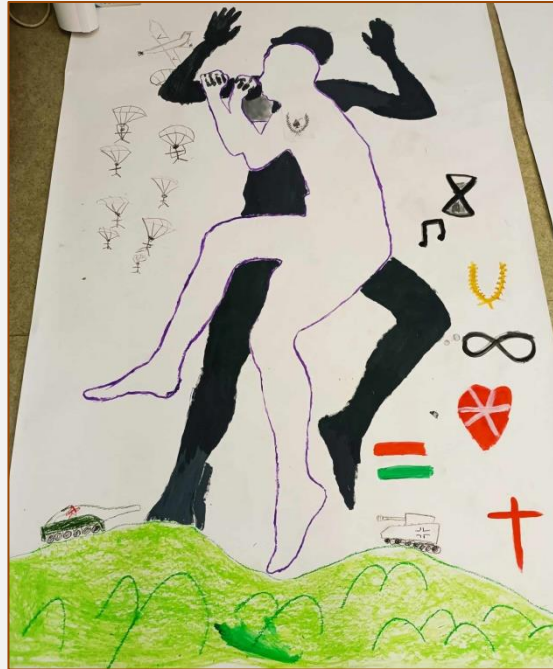
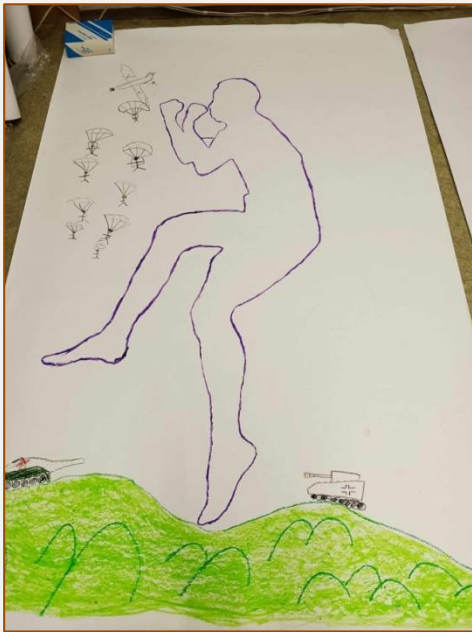

Mit tanultál magadról...? – erőforrássá válik

Identitás - Önazonosság

önmagunk megítélésének tartós egysége

Énerősség, a személyiség alaprendszerére van hatással

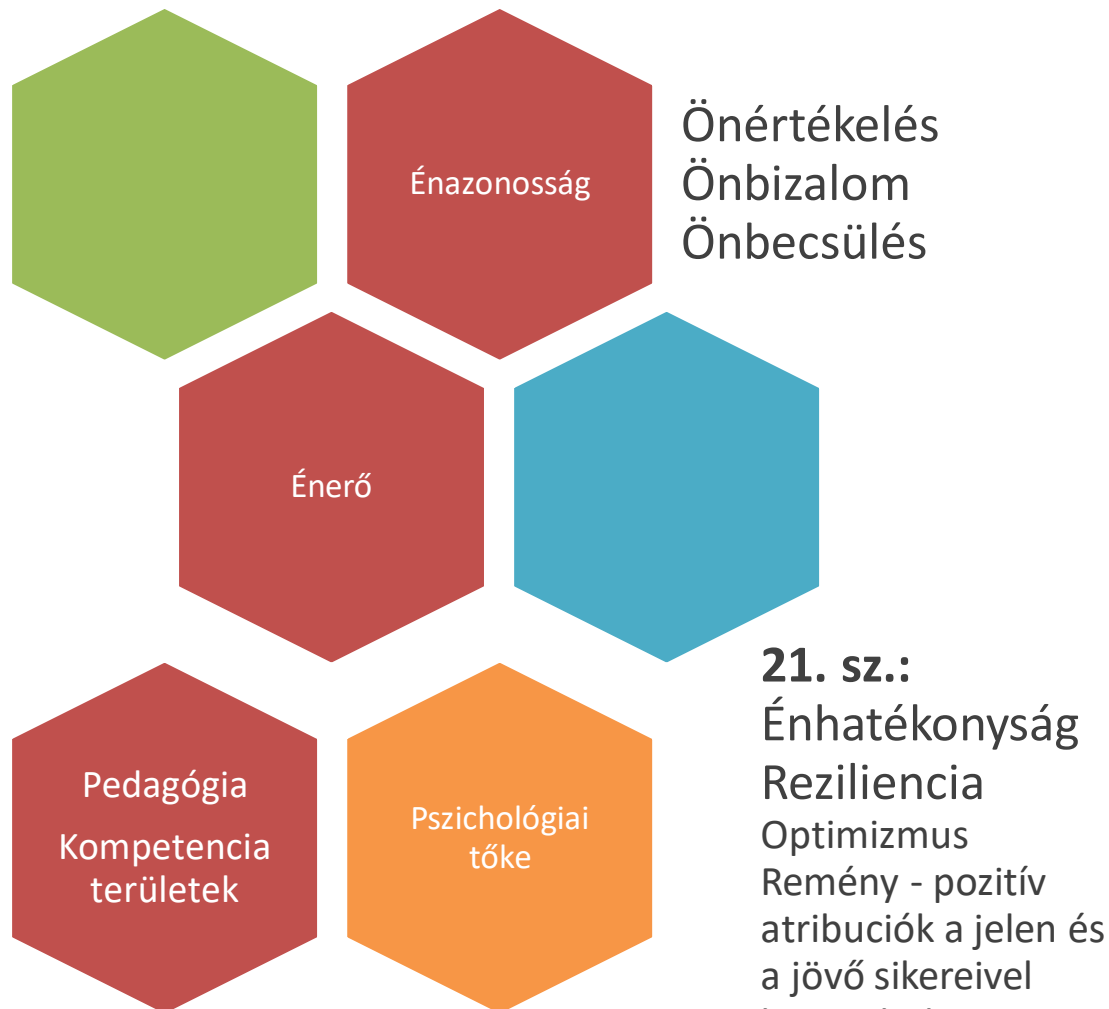
20. sz.:
Énerő

Énerősség az én
önszervező aktivitása

Énértékünk ápoló
ellenálló képessége

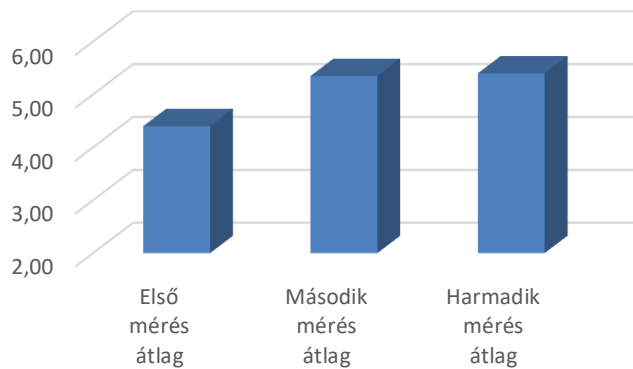
Én-erősségünk szerves
része pszichoszociális-
érzelmi és kulturális
fejlődésünknek.

Énerősségünk alakítja
énértékünket vagy
önképzésünket
önmagunkkal és
másokkal

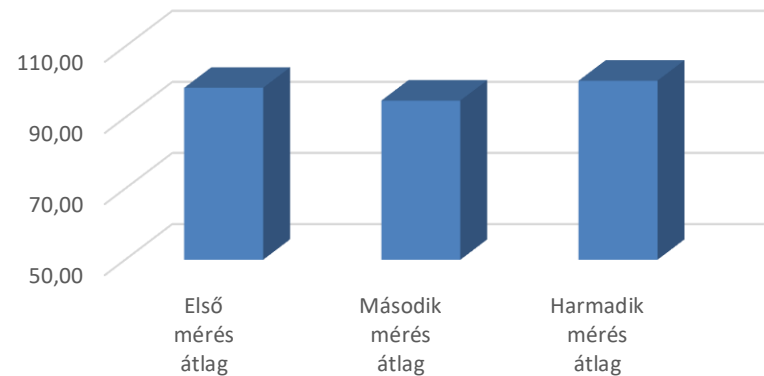

Kvantitatív adatelemzés- Friedman próba

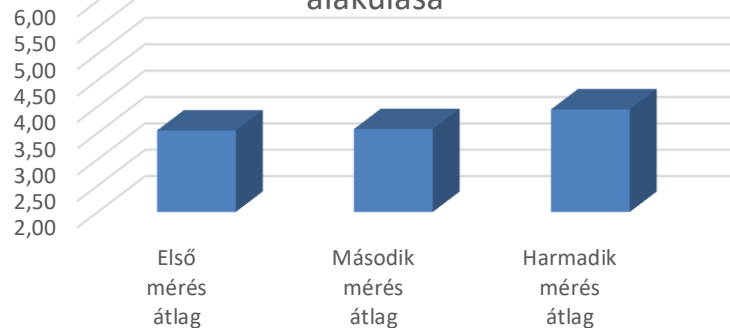
Énhatékonyság - A magabiztosság hatékonyságának alakulása

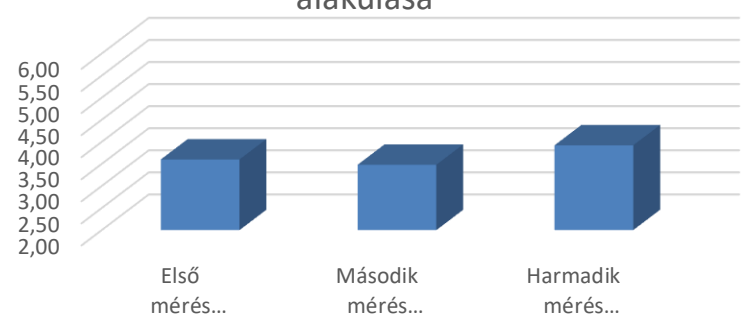
Társas támogatás alakulása

Reziliencia - Családi összetartozás skálának alakulása

Reziliencia - Szociális Kompetencia skálának alakulása

Kvantitatív adatelemzés- Wilcoxon próba

Első és harmadik időpont összehasonlítása
Wilcoxon próbával -
továbbra sincs
szignifikáns
eredmény,
de a minta szintjén
növekedések
láthatók

	Első mérés átlag	Harmadik mérés átlag	Wilcoxon Sig
Önértékelés	60,20	61,00	0,892
Reziliencia - Családi összetartozás skála	3,54	3,94	0,336
Reziliencia - Társas támogatás skála	4,32	4,40	0,581
Reziliencia - Szociális Kompetencia skála	3,60	3,92	0,416
Reziliencia - Magabiztosság skála	3,17	3,27	0,581
Reziliencia - Céltudatosság skála	3,48	3,48	1,000
Énhatékonyság - Segítségkérés hatékonysága	4,50	4,40	0,713
Énhatékonyság - Az elvárásoknak való megfelelés hatékonysága	4,60	5,10	0,257
Énhatékonyság - Társas énéhatékonyság	5,10	5,30	0,461
Énhatékonyság - A magabiztosság hatékonysága	4,40	5,40	0,144
Énhatékonyság - Énéhatékonyság a szülői és közösségi támogatások elérésében	4,15	4,50	0,450
Társas támogatás	98,40	100,40	0,715

Összegzés - következtetések

- **Önismerettel kapcsolatos tudás vizuálisan megjelenített személyes konstrukciója, személyes történetek tudatosítása**
- **összegző és alakító folyamat lehetővé teszi az egyén számára önmaga világának komplex felfogását, s e tárgyi világba szerveződött szövetként szemlélve a személyes konstruktum egyediségének felfedezését**
- **metkogníció: új megvilágításba helyezett tudásrendszer alakul önmagával kapcsolatban**
- **A pilot study következtetései alapján a kérdőív kiegészül reflexív kérdésekkel, kétszeri adatfelvétel lesz projekt előtt és hathetes utánkövetéssel, illetve fókuszcsoporttal, tanárokkal végzett félig strukturált interjúval felvett adatok elemzésével kvalitatív kutatással történik az értelmezés.**

„Testtérkép igéretes az oktatás területén” (Boydell, 2022)

Irodalomjegyzék

- D. Molnár É. (2014). Az önszabályozott tanulás pedagógiai jelentősége (Benedek A. & Golnhofer E. Szerk.; o. 29–54). MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság. <http://real.mtak.hu/28312>
- Bandura, A. (2006). Going global with social cognitive theory: From prospect to paydirt. In S. I. Donaldson, D. E. Berger, K. Pezdek (Eds.). *The rise of applied psychology: New frontiers and rewarding careers* (pp. 53-70). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum
- Botha, C. S. (2017). Using metaphoric body-mapping to encourage reflection on the developing identity of pre-service teachers. *South African Journal of Education*, 37/3, 1-12. doi:10.15700/saje.v37n3a1377
- Buda M., Péter-Szarka Sz. (2015). A kreatív klíma. *Iskola*[kultúra](#), 25(9), 3-17.- LANNERT Judit: Az iskolaeredményességi kutatások nemzetközi tapasztalatai. In:Lannert Judit – Nagy Mária (szerk.): *Eredményes iskola. Adatok és esetek*. Budapest, Országos Közoktatási Intézet, 2006. 17-42.o.
- De Jager, A., Tewson, A., Ludlow, B., & Boydell, K. (2016). Embodied Ways of Storying the Self: A Systematic Review of Body-Mapping. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, Vol 17, No 2 (2016).
- Griffin, S. (2015). Shifting from fear to self-confidence: Body mapping as a transformative tool in music teacher education. *Alberta Journal of Educational Research*, 61/3, 261–279.
- Kiss, V. (2014.). *A vizuális művészetpedagógia és művészetterápia összehasonlítása a tanári és terapeuta kompetenciák tükrében.* doktori disszertáció. Budapest.
- Know, H. (2022). Body mapping as embodiment and witnessing and its implications for art education *International Journal of Education Through Art* 18/3, 309–324. doi:https://doi.org/10.1386/eta_00103_1
- M. Boydell, K., Daw, A., Collins, S., Senior, K., & Smith, L. (2021). *Applying body mapping in reserarch, An Arts-Based Method*. Routledge 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Nagné Hegedűs, A. (2017). *Az énhatékonyság vizsgálata tipikus fejlődésű és intellektuális képességzavart mutató tanulók körében.* Doktori disszertáció, 217. Budapest: ELTE PPK Pszichológiai Doktori Iskola. doi:10.15476/ELTE.2017.093
- Nahalka, I. (2002). *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia (A kiadást megelőző egyik, a kiadással lényegében megegyező szövegű kézirat)* . Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. Forrás: https://www.mindmeister.com/generic_files/get_file/9045209?filetype=attachment_file
- Rozgonyi, Emőke ; Gyulavári, Ágnes ; Klein, Izabella (2013) *Testtérképezés – új művészetterápiás lehetőség bemutatása evészavarral kezelt fiatalokkal* In: *A Magyar Gyermekek- és Ifjúságpszichiátria és Társszakmák Társaságának XXXVII. Kongresszusa : Közös utak - új dimenziók a gyermekek mentális egészségéért* (2013) pp. 18-18.
- Széll Krisztián (2016): *Iskolai légkör és eredményesség*

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!